

Eljött az ősz.

*Megint eljött a bus legény: az ősz,
(Kísérték hullott, sárga levelek.)
S ahogy elérte szőke Tisza táját,
Ledobta elnyütt régi ködsubáját
S egy sóhajással leheveredett . . .*

*Melléje ültem, s néztük csendesen
A drága, fáradt, magyar parlagot
S valahol messze a sápadt hegyeken,
Kopottan, kinnal, nyögve, betegen,
Unott nyarunk nyugatra ballagott.*

*S beszélt az ősz: Hogy hosszú utat járt
S amikor jött a Hargita alatt:
Ezer kis házat látott kiraboltan,
Egy kis gyerek hevert az uton holtan
S károgtak csunya hizott madarak . . .*

*Tokaj hegyén hogy pihenni megállt
S a szőlőfürtre simult a keze;
Kassa felől minden, de minden lángolt,
Valaki sirt: egy meggyalázott lány volt —
S az ősz — sietve futott Délre le.*

*A Béga partján nem volt semmi nesz,
Nem zug az erdő, siri csönd van ott.
Tücsök se szól, a halk, lopódzó esten,
Csak valahol — egy utszéli kereszten —
A kinzott testü Krisztus zokogott . . .*

*Most idejött a bus legény, az ősz
S ahogy beszélünk ott a parlagon;
Szívembe vágott szava mint a penge,
Töviskorona szorult a fejembe
És sirtam árván, koldusan, vakon . . .*

Gyula diák.

Szerenád.

Kricsmarek posta- és táviratiszt egy napon olyan határozott szemtelenséggel vigyorgott a szemem közé, hogy vége szakadt türelmemnek. Beláttam, hogy most már nem lehet tovább várni, késlekedni, habozni, itt cselekedni kell.

— Fő, hogy tisztán lássunk — mondtam magamban, amikor végigmentem a zsadányi templomkertben. — Vagy én, vagy Kricsmarek!

A templomkertből balra fordultam, ott volt a Cifrakapu-utca, ahol Tóth Mancsiék laktak, a Pollacsek-házban, az őszeresnél. Tóth Mancsi papája Tóth Vencel volt, nyugalmazott végrehajtó, aki akkoriban, amikor az én szívem esordultig volt mámoros muzsikával, a zsadányi urak váltóit forgatta. Ő hajszolta föl a kezeseket, számon tartotta a veszedelmes dátumokat és idejekorán figyelmeztette az urakat az óvatolási napokra. És mindezt egy-egy spriccerért a Fácánosban. Ha nagy volt a váltóforgalom Zsadányban, olyankor Tóth Vencel tökrészezen ment haza a Cifrakapu-utcába, Mari néni pedig, a Mancika mamája, elővette azt a „reitpeischet“, amit Tóth Vencel a boszniai okkupáció idején a csizmaszárában hordott és elverte Zsadány rendezett tanácsu város nyugalmazott végrehajtóját.

Azon a napon, amikor én döntésre akartam vinni a dolgot Kricsmarekkel, Vencel bátyámat, tekintettel a szünetelő váltóforgalomra, otthon találtam. A konyhában ült a takaréktűzhely mellett és pipázott. Amikor megpillantott, kivette szájából a pipát, a szopókával megvakarta a fejbubáját s amikor kezet nyújtott felém, nagyot sóhajtott és azt mondta:

— Hát emmá' így van, öcsém. Az egyik gyün, a másik meg. A fene tunna itt igazságot tenni, nem én.

Azzal pipáját az agyara közé vágta, fejébe nyomta gyűrött kalapját, dűnnyögött-dörmögött még egy ideig, aztán elcsoszogott.

— Itt valami történt — gondoltam magamban, amikor egyedül maradtam Tóth Mancsiék konyhájában.

És eszembe jutott Kricsmarek, aki olyan le nem tagadható szemtelenséggel vigyorgott a szemem közé . . .

A konyhából balra nyílt az ajtó, a lakás egyetlen szobájába. Bekopogtam. Félénken, alázatosan.

— Jézusom, ki az? — hallatszott Mari néni hangja.

— Én vagyok, kezit csókolom.

— Ja, maga az Peti? Üljön csak le ott kint. A Mancika most öltözik, nem lehet bejönni.

És susogást hallottam, meg olyan ravasz, inceskedő, fojtott kislányos kuncogást, amitől úgy nekipezsdül a vér az ember ereiben.

A konyhában egy szakadozott, foszlásnak, bomlásnak indult nádszék volt. Leültem a tűzhelyen egy lábos paradicsomos káposzta volt, az főtt, rotyogott ott, meg a Frank-kávét a délutáni uzsonnához. A tűzhely előtt egy magasszárú, ócska fekete cipő feküdt féloldadra dőlve. A sarka már egészen félre volt taposva és a színe is olyan szürkés volt, kopott, mint a kisvárosi urak féderes hintóin a sárfogó, amikor már sokszor megmossák és lepattog róla a festék.

Rájuk ismertem.

A Mancika házi cipői voltak ezek a cipők, amelyeket otthon szokott felhuzni, csak úgy harisnya nélkül, mezitlábba, amikor a szobát takarította. Ilyenkor feketepettyes, piros kendőt kötött szőke kis fejére, a Mari néni egyik színehagyott kartonbluzát vette magára, amely alól nagyon rövid volt és amikor Mancsi kinyújtotta fölfelé a kezét, hogy a nagy Háziáldásnak a felső részét is elérje, akkor a bluz mindig kicsuszott a szoknya kötője alól.

Nekem ez most mind eszembe jutott ott a konyhában, amíg a félredőlt, álmos cipópárt néztem és arra vártam, hogy a szomszéd szobában felöltözzék Tóth Vencelék Mancikája.

Végre, nagysokára kinyílt az ajtó és a küszöbön megjelent Mari néni. Amikor betette maga után az ajtót, éppen úgy vigyorgott rám, mint Kricsmarek délelőtt, amikor bélyeget vettem a postán.

— Na, mi az, Peti? — kérdezte. — Mire vár olyan türelmesen?

— A Mancikával szeretnék beszélni, — hebegtem.

Mari néni kitértette a száját.

— Hja, hát annak már vége, kedves Peti. Mancika most már nagy leány lett, nem illik az ilyesmi. Á, szó se róla! Mancika idestova tizenkilenc éves, majdnem huszonegy, neki már egy tisztességes, jóra való férj kell, akinek fixuma van, mint a . . .

— Kricsmareknek — vágtam közbe vakmerően.